

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

Valtuustoaloite Lukutaidosta monipuolisia eväitä elämään

34/12.00.01/2020

Kaupunginvaltuusto 17.02.2020 § 14

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja totesi, että Kokoomuksen valtuustoryhmä on jättänyt valtuustoaloitteen Lukutaidosta monipuolisia eväitä elämään.

Aloite kuuluu seuraavasti:

"Nykytutkimusten mukaan lukutaidon osaamistrendi on huolestuttavasti laskusuunnassa. Lukutaito on kuitenkin elinikäisen oppimisen perusta ja vankka pohja sille luodaan jo lapsena. Se on taito, joka kehittyy ja jota tulee kehittää koko elämän ajan.

Lukutaidon kehittämisessä on tärkeää löytää lapsia ja nuoria kiinnostavia tekstejä ja tekstityyppejä. Nykypäivänä lukeminen käsitteenä on laaja ja voi sisältää mm. rap-lyriikoita, tietokirjoja tai median ymmärtämisvalmiuksia kaunokirjallisten teosten lisäksi.

Kiinnostus kirjoihin ja lukemiseen ei synny itsestään, vaan se vaatii uudenlaisia menetelmiä ja lähestymistapoja. Kohderyhmää innostava, monipuolinen sekä helposti saatavilla oleva luettava materiaali on tärkeässä roolissa. Lisäksi lukemista ja siihen keskittymistä arvostava kulttuuri ovat avainasemassa tämän profiilin nostamisessa.

Myös teatterin ja draaman kautta voidaan tarjota lukemiseen innostavia elämyksiä. Tätä työtä voidaan tehdä yhteistyössä eri kulttuuritoimijoiden, järjestöjen ja yritysten kanssa.

Kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että Orivesi aloittaa aiempaa monipuolisemman ja vahvemman lukemiseen innostamisen ja lukutaitoon panostamisen erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa eri yhteistyötoimien kanssa. Tämä tulee huomioida jo vuoden 2020 - 2021 toiminta- ja vuosisuunnitelmissa.

Orivedellä, 17.2.2020

Ulla Eronen
Sini Kahilaniemi
Jussi Viljanen

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

Juha Haikka
Jere Ojanen
Kimmo Vihusaari
Sebastian Toukola
Sami Joutsela
Touko Sikala
Henry Ingraesus"

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 02.03.2020 § 50

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää toimittaa aloitteen lasten ja nuorten lautakunnalle valmisteltavaksi ja pyytää aloitteen johdosta ehdotuksen 31.5.2020 mennessä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Lasten ja nuorten lautakunta 16.02.2021 § 10

Varhaiskasvatussuunnitelma sekä koulujen opetussuunnitelmat velvoittavat eri yksiköitä tekemään monipuolista työtä lasten ja nuorten lukutaidon kehittämiseksi sekä lukemisen pariin innostamiseksi.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella ja koululla on keskeinen rooli lapsen ja nuoren kielitietoisuuden ja lukemisinnostuksen herättämisessä. Opettajan kannustava asenne ja monipuoliset opetusmenetelmät tukevat lasten myönteisiä kokemuksia kirjoitetusta kielestä.

Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Lasten kielellistä kehitystä tukevat monipuolinen varhaiskasvatuksen kieliympäristö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Lasten kielen kehityksen keskeisten osa-alueiden kehittymistä tuetaan varhaiskasvatuksessa monipuolisesti mm. kielellisen mallintamisen, toiminnan sanallistamisen ja keskustelemisen avulla. Tarvittaessa käytetään kuvia, esineitä ja tukiviittomia. Lapsia rohkaistaan sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin keinoin. Tavoitteena on, että harjoitukset ja leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

monipuoliseen kielelliseen ja keholliseen kokemiseen, ilmaisuun ja viestintään. Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja ja tanssia.

Varhaiskasvatushenkilöstön tehtävänä on herättää ja lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä sekä vähitellen myös lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielen havainnoinnin ja tutkimisen avulla suunnataan lasten huomiota sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin. Lapsia rohkaistaan kirjoittamaan ja lukemaan leikkillisesti. Varhaiskasvatuksessa käytetään rikkaita ja vaihtelevia tekstejä. Lasten kanssa tutustutaan monipuolisesti lastenkirjallisuuteen, lapsille kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä. Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan. Monilukutaitoa tukevassa varhaiskasvatuksessa puheen rinnalla käytetään muun muassa visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä sekä tekstejä.

Lasten kielenkehitystä on Oriveden varhaiskasvatuksessa vahvistettu esimerkiksi lapsille lukemalla, arvoituksilla, erilaisia käsitteitä harjoittelemalla, Marjamäki-materiaalin avulla, riimipareilla ja lorukorteilla. Lisäksi on varattu aikaa lasten omaehtoiselle kirjojen katselulle. Esimeriksi Orivarsan päiväkodin Runoratsujen ryhmä ovat osallistunut Piki-kirjaston Kirjakatti-projektiin, jossa jokainen lapsi on saanut tuoda oman lempikirjansa päiväkotiin. Näitä kirjoja on muun muassa luettu pienryhmissä ja unisatuina. Jokainen lapsi on saanut valita kirjasta itselleen mieluisimman sivun, josta on otettu kopio päiväkodin seinälle. Lapset ovat saaneet kertoa kirjoista ja ovat saattelleet myös vanhempiaan näiden kirjojen ääreen. Kirjakatti tukee perheiden intoa kirjallisuuden pariin myös kotona ja lisää kirjastojen palveluiden käyttämistä. Kirjakatti-projekti jatkuu keväällä 2021 muun muassa draamakasvatuksen keinoin.

Lasten monilukutaidon kehittymistä on Oriveden varhaiskasvatuksessa vahvistettu esimerkiksi opettelemalla ”lukemaan” erilaisia ympäristöstä löytyviä symboleja, kuten päiväkodin Vihreä lippu, liikennemerkit, kirkon risti, eri kauppojen logot ja nimet, patsaat (paikallisuus, historia) ja tienviitat (niin kirjoitetut kuin numeromerkitkin). Lapset ovat havainnoineet ympäristöään, ja havaintojen herättämiä ajatuksia on käsitelty yhdessä. Monilukutaitoa on jalostettu myös etsimällä Oriveden kartasta lapsille tuttuja paikkoja, kuten päiväkotit, liikuntahalli ja leikki puisto.

Varhaiskasvatuksesta on osallistuttu kirjaston satutunteihin aktiivisesti. Samalla kirjastosta on lainattu kirjoja luettavaksi päiväkotiin. Kirjasto tekee varhaiskasvatuksen kanssa

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

monipuolista yhteistyötä esimerkiksi toimittamalla päiväkoteihin tutustuttavaksi uutuuskirjakasseja.

Esi- ja perusopetus

Tutkijat ovat havainneet viime vuosien aikana, että oppilaiden äidinkielen taidot ovat heikentyneet, ja erityisesti poikien joukossa on ollut havaittavissa motivoitumattomuutta äidinkielen opiskeluun ja varsinkin lukemiseen. Oriveden alakouluissa on kehitetty äidinkielen opetusta vastaamaan nykyajan vaatimuksia. Eri kouluissa on innovoitu uusia ja toiminnallisia keinoja tukea oppilaiden luku- ja kirjoitustaitoa.

Yhdeksi äidinkielen opetuksen tavoitteeksi on asetettu oppilaiden lukuinnostuksen herätteleminen ja lukuinnon jakaminen. Pääajatuksena on, että oppilaille välittyisi tunne, että lukeminen on mukavaa ja oppilaat omalla esimerkillään ja yhteistyössä tukisivat toisiaan löytämään lukemisen ilon ja itselleen sopivaa luettavaa.

Esi- ja perusopetuksen opettajat käyttävät monenlaisia menetelmiä innostaessaan oppilaita lukemaan. Näitä ovat esimerkiksi kielitietoinen opetus, yhteisöllinen kirjoittaminen, parilukeminen, medialukeminen ja lukuteatteri. Myös lukukoiratoimintaa on ollut alakouluissa.

Eri kouluissa on osallistuttu yhteisölliseen lukemista tukevaan toimintaan, kuten Mielikirjapäivä, Satupäivä, Kalevalan päivä sekä perinteinen Sanomalehtiviikko. Näiden yhteisten teemapäivien lisäksi eri kouluissa ja luokissa on toteutettu luokkien sisäisiä ja luokka-asteelta toiselle suuntautuvia kirjavinkkauksia. Joissakin kouluissa on käytössä myös lukuvälkät. Oppilaat saavat lukea yksin, parin kanssa ja pienryhmässä. Rovastinkankaan koulussa on suunnitteilla koronarajoitusten jälkeen pienimuotoiset lasten- ja nuorten klassikkokirjamessut sekä pienimpien oppilaiden elämyksellinen satupolku. Rovastinkankaan tavoitteena olisi myös saada koululle iltasatukirjahylly, josta lapset voisivat ottaa yön yli lainaan iltasatukirjan kotiin. Kirjahyllyyn toivotaan tarpeettomiksi käyneistä lastenkirjoja oppilaiden kotoa. Myös muissa kouluissa on vastaavia kirjallisuuteen liittyviä teemapäiviä ja -tapahtumia, jotka innostavat oppilaita lukemisen ja kirjallisuuden pariin.

Viimeaikaiset tutkimukset kertovat lasten ja nuorten lukutaidon heikkenemisestä (esim. Pisa, ICILS, Karvin perusopetuksen oppimistulosten lukutaidon pitkäjäsenarviointi, PIRLS). Lukuliike aloitti helmikuussa 2020 vuoden loppuun asti kestäväen Lukuliike koulussa -pilotin, johon valittiin mukaan 45 perusopetuksen

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

koulua. Tavoitteena on innostaa kouluja lukutaidon parantamiseen systemaattisesti yhdessä koko kouluyhteisön kanssa edistämällä jotakin seuraavista tavoitteista: lasten ja nuorten lukemaan innostaminen, ammattilaisten osaamisen kehittäminen, kasvuyhteisöjen tukeminen ja lukurakenteiden vahvistaminen. Oriveden alakoulut eivät ole päässeet mukaan Lukuliike koulussa -hankkeeseen.

Oriveden lukio

Oriveden lukiossa on käynnistynyt Lukeva lukio - lukeminen luontevaksi osaksi lukiolaisen elämää -hanke. Lukiossa toteutetaan ajatusta, jonka mukaan lukeminen, liikkuminen ja oppiminen liittyvät toisiinsa. Koulun markkinoinnin yleisiä teemoja ovat lukeminen, luovuus ja liikkuminen. Kuten liikunta tukee opiskelua, myös lukeminen tukee lukio-opintoja. Lukeminen on paitsi suositeltavaa ja järkevää usein myös mukavaa. Se lisää luovuutta. Lisäksi nyky-yhteiskunnassa hyvä lukutaito on välttämätön. Lukeminen on ollut luonteva osa suomalaisen arkipäivää, ja tämä tapa on tuonut Suomelle paljon menestystä. Yhteiskunnassa toimimiseen tarvitaan sekä hyvää fyysistä kuntoa että hyvää lukutaitoa. (Minna Sippola)

Liitteenä on Lukeva lukio - lukeminen luontevaksi osaksi lukiolaisen elämää -hankesuunnitelma.

Kirjasto

Oriveden kirjasto on mukana Piki-tason hankkeessa Kirjatin kanssa lukemaan yhdessä Tampereen, Pirkkalan, Kangasalan ja Urjalan kanssa. Kirjaston hankkeella on sosiaalisen median tilit: Facebookissa Kirjatin kirjavinkit ja Instagramissa Kirjatinkirjavinkit. Niissä julkaistaan lukuvinkkejä lapsiperheille ja varhaiskasvatukseen 1 - 3 kertaa viikossa. Hankkeen varsinainen tarkoitus on tuottaa lukudiplomi varhaiskasvatukseen ja koteihin, vastaava kuin on Pirkanmaan lukudiplomi peruskouluun ja toiselle asteelle. Hankkeessa on tehty yhdessä kirjalistat, joissa on aineistoa ikäryhmän (0 - 4-vuotiaat, 5 - 7-vuotiaat) tai aiheen (esim. ystävyys, kouluun ja päiväkotiin meno, tunteet, vaikeat aiheet) mukaan. Kirjalistat tulevat sovellukseen, joka julkaistaan Lukuviikolla huhtikuussa. Lukudiplomiin liittyy myös jaettavaa ja tulostettavaa materiaalia, esimerkiksi päiväkodeissa voi tulostaa lukutoukkia, jotka kasvavat sitä mukaa, kun kirjoja luetaan. Lapsiperheille on tulossa sovellukseen kissantassu, joka päästää äänen, kun tassua klikkaamalla merkitsee kirjan luetuksi.

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

Lukutaidon edistämiseksi kirjastossa järjestetään kirjavinkkauksia ja tiedonhaun sekä tiedon luotettavuuden arvioinnin opetustunteja esiopetuksesta toiselle astellee Tredu mukaan lukien. On myös olemassa Kirjavinkkariyhdistys, josta voi palkata ammattivinkkaajan, jolla on valmiita vinkkauspaketteja eri aiheista eri ikäisille (<http://kirjavinkkariyhdistys.fi/kirjavinkkaripankki/>). Lisäksi kirjastossa järjestetään erilaisia lastentapahtumia.

Hyvän lukutaidon saavuttaminen edellyttää lukemiseen sitoutumista, lukemisaktiivisuutta ja lukemisen harrastamista myös koulun ulkopuolella. Lisäksi motivaatio harjoitella ja lukea säännöllisesti on keskeistä. Tästä syystä lukemaan opettamisessa tulee kiinnittää paljon huomiota sisäisen motivaation heräämiseen ja sen ylläpitämiseen. (oph.fi)

Varhaiskasvatuksella, opetuksella ja koulutuksella on keskeinen rooli lapsen ja nuoren kielitietoisuuden ja lukemisen innostuksen herättämisessä. Opettajan kannustava asenne ja monipuoliset opetusmenetelmät tukevat lasten ja nuorten myönteisiä kokemuksia kirjoitetusta kielestä. Oriveden varhaiskasvatuksen ja koulujen tavoitteena on vahvistaa lukemiseen innostavaa kielitietoista toimintakulttuuria yhdessä vanhempien ja yhteistyötahojen kanssa. Lukemisen edistämiseen liittyvät tavoitteet kirjataan myös toiminta- ja lukuvuosisuunnitelmiin.

Kasvatus- ja opetusjohtajan päätösehdotus:

Lasten ja nuorten lautakunta hyväksyy yllä olevan Lukutaidosta monipuolisia eväitä elämään -valtuustoaloitteen selostuksen ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirjaan merkittiin, että kokous keskeytettiin tauon ajaksi klo 18.17-18.25.

Kaupunginhallitus 08.03.2021 § 56

Liitteenä on Lukeva lukio - lukeminen luontevaksi osaksi lukiolaisen elämää -hankesuunnitelma.

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se toteaa aloitteen johdosta seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto	§ 14	17.02.2020
Kaupunginhallitus	§ 50	02.03.2020
Lasten ja nuorten lautakunta	§ 10	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 56	08.03.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 6	22.03.2021

1. merkitsee tiedoksi lasten ja nuorten lautakunnan valtuustoaloitteesta antaman selostuksen ja Lukeva lukio - lukeminen luontevaksi osaksi lukiolaisen elämää -hankesuunnitelman.

2. toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Kaupunginvaltuusto 22.03.2021 § 6

Liitteenä on Lukeva lukio - lukeminen luontevaksi osaksi lukiolaisen elämää -hankesuunnitelma.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Orivedellä 1.4.2021